

en met zoo menig moderne het er voor houden, dat heel Daniël's boek evenals de boeken van Mozes en zoo ook de Evangelien, op naief bedrog of misvatting berust, oftewel, hij kan geen oogenblik voor waar houden, dat al wat in dit Beeld en in de duiding ervan, met name van de ijzeren periode geprofeet werd, eeniglijk op de periode van Antiochus zou slaan, en in den Maccabeetijd zijn vervulling zou hebben gevonden. Dit kan niet. Wie dit alles stiptelijk en onderscheidelijk nagaat, kan zich in zulk een ongerijmde voorstelling geen oogenblik thuis gevoelen. En te beweren, dat een verzinster uit de tweede eeuw voor Christus dit alles zoo uit eigen brein zou hebben doen opkomen, om aan Jerusalem een verlossing van onder Antiochus' tyrannie voor te spiegelen, is stuitende ongerijmdheid. Iets wat te beslister moet uitgesproken, omdat de geheel hiervan afwijkende opvatting van Nebucadnezar's droom en van de duiding ervan, die in het boek Daniël is gegeven, uit dit boek der H. Schrift een profetie voor de verre toekomst, en tot aan de Parousie, doet opkomen, die geheel het historisch verloop van Babel af tot Jezus' wederkomst samenvat in welneensluitende, ongestoorde eenheid, en ook voor ons in de 20e eeuw haar volle betekenis blijft behouden.

Zoo nu verstaan, wordt ons in Daniël's tweede hoofdstuk een openbaring Gods medegedeeld, die van dit oogenblik af zoo goed als heel de historie der wereld tot den ingang van het eeuwige Koninkrijk van Christus omvat. Het was alsoo niet maar een droom van dezen Koning, die nu bleek zoo interessant geduld te kunnen worden, maar het was veeleer een *hooge en heilige declaratie van Godswege* dat zijn heilig plan en zijn alles beheerschend doel gelijk het toen aanving, ook tot den einde toe zou doorlopen. Dit nu bracht met zich, dat die nachtgezicht van Nebucadnezar niet alleen in zijn wetenschap kon blijven, om er hoogstens aan het Hof van Babel een verhaal te laten rondragen en de Chaldeeische magiers naar te laten gissen. Die openbaring in het nachtgezicht aan dezen wereldbeheerscher was veeleer bestemd om in de gehele wereld in te worden rondgedragen, en nog na twintig eeuwen de geesten te beheerschen. Vandaar dan ook, dat dit nachtgezicht van den wereldvorst, en evenzoo de duiding van dit gezicht, de wereld zijn ingegaan en dat Gods profetie hiertoe het middel en hiervoor het instrument is geweest. Geen profetische uiteenzetting of profetische teekening is dan ook in heel de Schrift te vinden, die zoo in 't oog looppend al wat sinds in Oost en West voorviel, verklaart. Waar thans vooral, onder de worsteling van den angstigen oorlog die ooit gevoerd is, zwoegend de denkers en de leiders der volken de vraag opwerpen, hoe deze tegenkaartstoot van heel Europa te verklaren is, en hoe ze tot oplossing zal kunnen komen, is het dit oude nachtgezicht dat vóór bijna driehonderd jaar in Babel's vorstelijk paleis gedroomd is, 't welk beter dan welke gissing ook, ons in staat stelt, om reeds nu in te zien, waarop 't alles uit zal loopen. Alle verwachting toch, alsof het straks weer tot een zoen en bond in volkenrechtelijken zin tusschen alle volken zou komen, en alsof daarmee een altoosduurende, internationale vrede zou kunnen ingaan, is niets dan een zelfbedrog, dat op de bitterste teleurstelling zal uitloopen. Alleen in den «Steen», die van omhoog neder zal komen, en straks tot een berg worden zal, en die 't al beheerscht, ligt de oplossing van het raadsel dat in 't machtig wereldprobleem zich altoos weer aan ons opdringt.

Dr. A. K.

„Maar zij merkten daar niet op“.

De HEERE sprak wel tot Manasse en tot zijn volk; maar zij merkten daar niet op. 2 Kronieken 33: 10.

Met nadruk wees Jezus 't volk dat om hem heen te luisteren stond, ook op de „teekenen der tijden“, en rekende met met name aan de Farizeers als schuldige tekortkoming, dat ze op die duidelijke sprekende teekenen geen acht sloegen.

Scherp zelfs verweet Jezus het hun, dat ze wel 's morgens en 's avonds er op merkten, hoe, zooals wij zouden zeggen, 't weerglas stond. Ze zagen 't dan aan de wolken, en aan de kleur der wolken, of het zulk een dag schoon of droevig weder zou zijn, zoodat ze er op uit konden gaan, of thuis hadden te blijven; maar op de teekenen der tijden die hun de toekomst van land en volk konden spelen, lieten ze niet.

Of de dag die 's morgens aanbrak, een dag zou zijn, om er met vrouw en kroost eens op uit te gaan, vonden ze blijbaar een zaak van hoog gewicht, maar wat er te gebeuren stond met land en volk, en Staat of Kerk, deelde hen niet. Daar hadden ze geen hart voor om er voor te voelen, en geen oog om op te merken en te gissen. En zoo leefde het volk letterlijk gedachtenloos en in onaanvaardigen trant van dag tot dag voort. En zoo zou 't helaas blijven, tot Jerusalem onderworpen gekend werd en de heilige tempel in laai vlam opging.

Voor al in Israel sprak dit zoo sterk tegen den oorspronkelijken geest van 't volk. Immers zooals nergens elders waren onder Israel, voor als na, de profeten opgetreden, om in de teekenen der tijden er op wijzen, wat bange tijden komende waren. Maar de groote massa van het straatpubliek had aan deze profeten, als ze in den Naam des Heeren hun vermaan lieten uitgaan, den rug toegekeerd, en liepen door.

En zoo nu was het niet eerst in de dagen van Jezus' prediking geworden. Toen onder Manasse de groote ballingschap op til was, stond 't evenzoo met het volk te Jerusalem. Zoo toch lezen we in het boek der Kronieken: „Manasse deed Juda dwalen dat 't erger deed dan de Heidenen“, en toen ging wel de waarschuwing des Heeren

tot den Koning en zijn volk uit, maar ze merkten er niet op.

Ook toen leefde men onverschillig door, alsof er geen wolkje aan den politieken hemel ware. En of de Heere al door Jeremia en Ezechiel waarschuwen liet, het had niet de minste uitwerking. Niet alleen toch Manasse, maar ook het volk had geen oog voor wat te komen stond. De teekenen der tijden waren er wel. Zelfs overvloedig. Maar Koning noch volk merkte er op.

Zoo was 't toen, en zoo is 't nog gedurig, en zulks niet alleen in de zaak van vaderland en volk, maar evenzoo in het gewone ordinaire leven.

Twee jonge personen zijn saam gehuwd, en nu zou men zeggen, dat de jonge man op de jonge vrouw, en de jonge vrouw op den jongen man zou letten, om min goede neigingen op te merken, en zoo 't kon, in teedere liefde op betere paden te leiden. En toch, hoe weinig merkt ge daar in den regel van. Ja, op uitwendige dingen ziet men dan wel scherp toe, of de man bijtijds thuis komt, en of 't met 't lieve geld niet in de war loopt; maar hoe weinig merkt ge er in den regel van, dat op 't karakter gelet wordt, dat de innerlijke vorming zorgt baart, en dat men in een hooger mikken van liefde, van jaar tot jaar elander nader komt en vooruit helpt.

Met de kinderen gaat men genadelijk iets beter te werk. Men voelt, dat men een kind *op moet voeden*. Daar doet men dan ook een en ander voor, en soms streng gaat 't dan zelfs met berisping en zelfs met straf. Maar zijn de schooljaren aangeloken, dan neemt de zorg veelal reeds af. En maar al te vaak slinkt dan de opvoeding in hooger en zin zoo geheel weg, dat 't onderscheid tusschen de karakteren van 't kroost nauwelijks ingezien wordt, en van hooger geestelijke vorming maar zelden iets te bespeuren is.

Van oudere broeders en zusters jegens de jongeren geldt vaak 't zelfde, om nu van de zorg voor de vorming van het dienstpersoneel niet eens te spreken.

Waar 't bij dit alles meestal aan faalt is, dat men de teekenen der tijden ook bij zijn gezin niet verstaat. Er niet op let wat in de leden van zijn gezin opkomt. Niet rekent met de gevaren, waaraan ze buitenshuis bloot staan. Niet zijn genoeg voelt, hoe de toon van het maatschappelijk leven meeslept en het karakter kan bederven, tot in kleeding en lectuur toe. En wordt over dit alles ook wel in de literatuur geschreven, en ook in de predicatie wel er tegen gewaarschuwd, maar de teleurstellende uitkomst is ook hier, dat o, zooveel er niet op merken, er geen oog voor hebben, en er het gevaar niet van inzien.

Gevoel waarvan dan is, dat in heel 't samenleven veel schier ieder een open oog heeft voor de spij die op tafel komt, voor de kleeding waarin men op straat zich zal vertoonen, voor het ameublement, waarmee men zijn huis versiert, en voor de prentwerken of prettige verhalen, die er te lezen liggen, maar dat er, waar 't op de innerlijke werking van geest en ziel aankomt, nauwelijks aan zuivering of sieraad gedacht wordt.

Men merkt er niet op.

En geheel ditzelfde bespeurt men ook nu weer, met het oog op de zoo ernstige bebauwende tijden, die thans in heel Europa, ja zelfs tot buiten Europa, zich als aan u opdringen.

Een oogenblik, dat zij toegegeven is, er in Augustus voor twee jaar een schrik geweest. Men schrok letterlijk van het zoo onverwachte uitbreken van den oorlog, die op meer dan half Europa beslag legde. Op eens bond men zijn overdueren weelde in. Er sprak ernst uit aller blik. Er was behoefte aan gebed. En de verlaten kerk werd weder opgezocht.

Maar hoelang hield dit nu aan? Hoelang duurde het?

En al zij nu toegegeven, dat in kleinen kring de ernst wel tergeve aanhield, en dat veel predikers zich inspannen om den toon ernstig te houden, toch moet beseiden, dat de algemeene stemming reeds binnen 't jaar verliep, en dat nu reeds ver over het jaar het oude onaanvaardelijke, onverschillige leven is teruggekeerd. O. Zeer zeker, er is geldzorg en breiden kring geleden door de duurt, en ook kan men niet alles even grijs meer krijgen. Ook is te erkennen, dat de bladen nog steeds ons op de teekenen der tijden wijzen. Ook vingschriften verschijnen er over. Maar is het te stout gesproken, dat 't spreken in dit alles van „teekenen der tijden“, waarin onze God ons voorbereidt op nog ontzettender dingen, die komende zijn, bijna zoo geheel wegstoot. Zelfs de telegrammen over den oorlog hielden op den lezer aan te grijpen. Ze komen elken morgen de deur binnen, maar ze pakken niet meer. De meesten lezen ze zelfs slechts vluchtig door.

Nu weten we, hoe 't veel jaren het met die „teekenen der tijden“ gelezen was. In Manasse's dagen stond de ballingschap te komen, en in Jezus' dagen spraken die teekenen der tijden van Jerusalem val en van de komende verwoesting van den tempel, door wat de Romeinen met overmacht van wapengeweld reeds veertig jaren later bestaan zouden.

Zoo nu staan we er ook thans voor.

Een oogenblik kan ook over ons land nog veel banger we komen, dan nu reeds ons drukt. Men spreekt van vrede en profetie van vrede, maar elke waarborg ontbreekt nog, dat de vrede in aantocht is, of ook, dat de vrede, mocht die terugkeeren, duurzaam zou wezen.

En de profeten en de Heere Jezus en de apostelen hebben 't ons zoo ernstig en zoo stelliglijk aangezegd, dat er dagen komen zouden, die zich op het einde, en met dat einde, op de onderbovenkeering van het leven der wereld en op de wederkomst van Jezus zouden richten.

En nu is 't toch onloochenbaar, dat ook nu weer de teekenen der tijden hier op wijzen.

Maar leg nu uw oor te luisteren, en zeg dan zelf, *wie merkten er op?*

Dr. A. K.

Amsterdam, 10 Nov. 1916.

In een kaart, die het Handelsblad onlangs in haar kolommen drukken liet, werden de landen en volken, die in den oorlog betrokken zijn, met zwart aangegeven; de natien, die nog vrede hadden, met wit.

In Europa had men moeite om de kleine witte plekken: Nederland, de Scandinavische rijken, Zwitserland, Spanje en Griekenland, te ontdekken. Azië was bijna geheel zwart gekleurd; alleen Perzië, China, en onze bezittingen waren nog wit. Op Afrika en Australië was zelfs geen wit plekje meer te ontdekken. Alleen in Amerika schitterde het wit nog, al vormde Canada naar het Noorden een donkeren rand.

Zulke een kaart dient wel om een indruk te geven, hoe deze oorlog in den volsten zin des woords een wereldoorlog is. Zelfs vraagt men zich met angst af, of Amerika, indien althans de verkiezing ten nadeele van Wilson mocht uitvallen en in Maart 1917 Hughes het Witte huis betrekken zou, buiten den oorlog zal kunnen blijven. En ook voor de nog weinige neutrale staten in Europa wordt het volhard in hun neutraliteit steeds moeilijker, zoo als uit het voorbeeld van Noorwegen blijkt.

En wat het bangste is, dat is, dat niemand meer het einde van dezen oorlog voorspellen durft. Was er eerst nog hoop, dat na een korten en beslissenden veldslag een der beide partijen gedwongen zou worden vrede te vragen, die hoop is al lang vervlogen. Zelfs na het groote offensief van dezen zomer is de toestand nauwelijks veranderd en gaan we nu weer met den winter den positie-oorlog tegemoet, om in het volgend jaar getuige van een nieuwe worsteling te zijn. Het haat niets, of er telkens nieuwe volken in den oorlog betrokken worden, want de evenaar zwikt niet door. En de vrees komt al meer op, dat het einde niet door strategisch beleid of meerderheid van wapenen verkregen kan worden, maar eerst dan komen zal, wanneer de volkeren zijn uitgeput. Als er geen geld meer is, om nieuwe leeningen te sluiten, en er geen manschappen meer zijn om naar de slagvelden te zenden, dan zal vrede komen, maar een vrede, die te laat komt. Want wat er dan van Europa zal overgebleven zijn, zal een puinhoop, een ruïne wezen.

Niets getuigt dan ook meer van den oorlogsvaanzin, die de volkeren bevangen heeft, dan de harstocht, waarmee zij den strijd tot het bitter einde willen voortzetten. Ofschoon het leven der soldaten in de loopgraven al meer een hel wordt, voor geen mensch om te verdragen; ofschoon overal gebrek aan levensmiddelen begint te heerschen; ofschoon de schuldenlast zich zoo duizelingwekkend hoog opstapt, dat straks wel een algemeen bankroet volgen moet; is er maar één gedachte, die allen beheerscht: den vijand te vernietigen. En wat geeft het, of men de arme volkeren al belooft, dat deze ontzettendste van alle oorlogen de laatste zal wezen, want dat, wanneer de overwinning eenmaal behaald is, een Statenbond in Europa zal gevormd worden, die den eeuwig vrede zal waarborgen? Alsof de haat, die thans in het hart der volkeren tegen elkander gezaaid is, door de overwinning van een der partijen zal worden uitgedoofd. Alsof niet na dezen oorlog met de wapenen, straks een oecoonomische oorlog volgen zal, die de volkeren nog bitterder tegenover elkander zal stellen. Alsof de volkengroep, die ten slotte het hoofd buigen en om vrede vragen moet, niet, tuk op wraak over de geleden nederlaag, alle kracht zal inspannen om straks opnieuw een kans te wagen. Alsof de historie niet geleerd had, dat elke oorlog de kiem van een nieuwen oorlog in zijn schoot verbergt!

En het droeft is, hoe machteloos de Christelijke Kerk staat, om dit ontzettende noodlot van het Christelijke Europa af te wenden. Zelfs van een bemiddeling van den Paus hoort men niet meer reppen. En het vredegeroep der pacifisten, hoe nobel ook bedoeld, blijkt nergens ingang te vinden.

Zal het eind de zelfmoord van Europa zijn?

Haarlem.

Het bericht, dat de drie Gereformeerde Kerken te Haarlem, die onder den naam van A, B en C nog altoos gedeeld in een Kerkverband leefden, ten slotte den moed hebben gegrepen, om tot opruiming der kerkelijke staketsels over te gaan en saam als één Kerk te gaan leven, is zeker verblijdend, en getuigt, hoe ook hier de Geest van Christus heeft doorgewerkt.

Natuurlijk zijn er aan zulk een saamsmelting van drie stadskerken altoos bezwaren verbonden. Groote, massale stadskerken zijn waarlijk ons ideaal niet. En we begrijpen, dat daarom de vraag wel is opgekomen, of men niet beter deed, met in plaats van de drie kerken saam te smelten, Haarlem te splitsen in zelfstandige wijkkerken, elk met een eigen Kerkeraad. Maar hoezeer dit ook ons ideaal voor elke groote stadskerk blijft, vooral wanneer het ledenaantal zich te sterk uitbreidt, zoo kan dit toch praktisch nooit geschieden, zoolang de saamsmelting niet eerst is voorafgegaan en de gemeente geleerd heeft zich als een geheel te voelen. Anders blijft, ook al wordt dit niet bedoeld, in de geconstitueerde wijkkerken de oude tegenstelling van A, B en C voortleven. Die tegenstelling hangt aan het kerkgebouw, aan den predikant, aan het historisch leven van die Kerk. En juist die tegenstelling moet eerst overwonnen worden. Men moet tot het besef komen, dat men in deze Gereformeerde Kerk geen A of B of C's, maar alleen Gereformeerden heeft, voordat men tot splitsing in twee of meer wijkkerken kan overgaan.

Achteruitgang der vrijzinnigen.

Al mag het modernisme in de Hervormde Kerk bij kerkelijke verkiezingen hier en daar de overwinning behalen, toch blijkt wel uit de klachten, die men uit het kamp der vrijzinnigen zelf hoort, dat er van een opgewekt leven geen sprake is.

Op de conferentie der moderne predikanten werd bijter geklaagd over de impopulariteit der moderne prediking. Men kon de schare niet boeien. De kerken bleven leeg. Er ging geen bezieling en warmte van de moderne prediking uit.

En nog somberder was de toon, op de

jongste vergadering van den Protestantenvoetbond te Groningen gehouden. Ze kenmerkte zich, zoo schrijft Dr. Hooykaas in het Handelsblad, door een zaarmoedigheid en een gedrukte stemming, die anders aan deze samenkomsten vreemd is. Het ledenaantal was achteruit gegaan. Er was laauheid in 't geloofleven. Van propaganda en expansie was niets meer te ontdekken.

Dr. Hooykaas zoekt de oorzaken van deze zaarmoedige stemming ten deele in het gevoel van ontreddeering, dat over ons gekomen is tengevolge van den oorlog. Men verlangt naar een „bevredigende en sterke levensbeschouwing“. En het modernisme biedt die niet...

De tijd van critic, zegt hij, moet daarom na eens voorbij zijn. De traditie, welke in een vroeger geslacht ook uiterst kritische naturen nog in de bedding hield van een godsdienstige levenssfeer, heeft haar kracht ten eenenmale onder de vrijzinnigen verloren. Wat de vrijzinnigen daarom voor alle dingen noodig hebben, is: positieve opbouw van een eigen levens- en wereldbeschouwing.

De vraag is alleen maar, of het modernisme die bieden kan.

Critic is gemakkelijk; het afbreken van het bestaande kost zooveel moeite niet; slooperwerk kan ten slotte ieder verrichten.

Maar de kunst van opbouwen is moeilijk. Men moet daarvoor een vast geloofs-fundament hebben. En juist dat geloofs-fundament ontbreekt bij de modernen.

De kinderen des Verbonds.

XLIII.

Hervatten we thans onze artikelenreeks over de kinderen des Verbonds, die eerst door de zomervacantie en daarna door anderen arbeid onderbroken werd, zoo moege eerst, ter gemoetkoming aan het gebeuren onzer lezers, kortelijks herinnerd worden, wat de gang van ons betoog was om tegenover de bestrijders van den kinderdoop het goed recht van den doop onzer kinderen te handhaven.

Voor ons Gereformeerden, merkten we op, ligt de grond van den kinderdoop in het Genadeverbond, dat God met ons en onze kinderen heeft opgericht; in het bevel Gods bij de sluiting van dit verbond met Abraham gegeven, om het teeken en zegel van dit verbond ook aan onze kinderen mede te deelen; en in de belofte Gods, dat Hij wat dit teeken afbeeldt, ook aan onze kinderen schenken zal.

Wat het eerste betreft, toonden we uit de Schrift aan, hoe van de eerste openbaring van dit Verbond af in de Paradijsbelofte en daarna nog duidelijker in de verbondsluiting met Abraham ons door God den Heere geopenbaard was, dat dit Verbond niet alleen de volwassenen, maar ook de kinderen omvatte. En dat deze regel niet alleen gold onder het Oude Testament, maar evenzeer onder het Nieuwe Testament, volgt niet alleen uit de wezenlijke eenheid van het Genadeverbond onder beide beëindelingen, maar blijkt ook daaruit, dat de Oud-Testamentische profetie uitdrukkelijk getuigt, dat het Nieuwe Verbond, dat God de Heere met de komst van den Messias zou oprichten, de rijkste genade ook voor het „zaad“ des verbonds zou medebrengen.

Op dien grond, zoo merkten we in de tweede plaats op, geldt het bevel Gods aan Abraham gegeven om de kinderen des verbonds te besnijden, als teeken van het Genadeverbond, niet alleen voor de kinderen van Israel, maar evenzeer voor onze kinderen. Wel is dit bevel bij de instelling van den doop niet uitdrukkelijk herhaald en staat in het Nieuwe Testament de doop der volwassenen op den voorgrond, maar dit is te verklaren uit het missionaire karakter, dat de Kerk in haar eerste periode voortvoerde. En het feit, dat de Apostelen, zooals meermalen gemeld wordt, niet alleen de volwassenen geloofgenooten doopten, maar ook hun *gezinnen*, toont, dat de kinderdoop wel degelijk reeds in de Apostolische Kerk voorkwam. Zoo is het ook alleen te verklaren, dat de Apostel Paulus in I Cor. 7: 14 verklaart, dat de gemeente de kinderen der geloofgenooten als *heilig* beschouwde.

Toch is — en daarop wezen we in de derde plaats — dit bevel Gods aan Abraham om de kinderen te besnijden, en de Apostolische praktijk om de geheele gezinnen te doopen, wanneer de ouders geloofgenooten werden, niet de eenige en zelfs niet de voornaamste grond, waarop onze Gereformeerde Kerk haar goed recht van den kinderdoop handhaaft. Het beroep op de besnijdenis, die ook aan de kinderen toekwam, staat in onzen Heidelberger Catechismus en in ons Doopsformulier niet op den voorgrond als het beslissende moment, maar wordt eerst in de laatste plaats genoemd. Die diepste grond was veel meer, dat datgene, wat het sacrament van den Doop ons afbeeldt en bezegelt, krachtens de *belofte Gods* in het genadeverbond aan onze kinderen gedaan, hun ook metterdaad toekomt en dat daarom het uitwendige teken en zegel van die genade hun ook niet onthouden mag worden.

Nu geschiedt de doop naar Christus' bevel in den naam des Vaders en des Zoons en des Heiligen Geestes, wat niet alleen zeggen wil, dat hij de bediening van den doop deze plechtige formule moet worden uitgesproken, maar veel meer dient om ons duidelijk te maken, wat de doop zelf beteekent: een ons in gemeenschap brengen met den Drieëenigen God, met Vader, Zoon en Geest. Vandaar dat ons Doopsformulier dan ook de uiteenzetting van wat de doop ons bezegelt, aan dezen Drieëenigen naam verbindt. Het doopen in den naam des Vaders verzegelt ons, dat Hij ons tot Zijne kinderen aanneemt; het doopen in den naam des Zoons, dat Hij ons

wascht van al onze zonden door Zijn bloed; en het doopen in den naam des Heiligen Geestes, dat Hij in ons wonen en ons tot lidmaten van Christus heiligen wil.

Zal de doop dus „geen ijdel of ledig teeken wezen om ons te bedriegen“, dan moet vaststaan, dat deze drie groote weldaden van het genadeverbond, waarop de Doop als sacrament ons wijst, krachtens de belofte Gods ook aan onze kinderen toekomen.

Wat nu de eerste weldaad betreft, die de Doop ons verzegelt, dat „God de Vader met ons een eeuwig verbond der genade opricht en ons tot zijne kinderen en erfgenamen aanneemt“, zoo staat het vast, merkt ons Doopsformulier terecht op, dat deze weldaad aan onze kinderen geschonken is op grond van de belofte Gods aan Abraham den vader der geloofgenooten en overmits mede aan ons en onze kinderen gedaan, dat Hij „zijn verbond opricht met ons en ons zaad om ons te zijn tot een God en ons zaad na ons“ (Gen. 17: 3) God zelf noemt dan ook onder Israel de kinderen des verbonds *zijn* kinderen. Deze weldaad wordt niet eerst na den doop geschonken, wanneer de kinderen tot geloof en bekeering komen, maar gaat aan den doop vooraf. Calvijn heeft dit zoo uitdrukkelijk mogelijk uitgesproken: „derhalve, zegt hij, moet noodwendig de *genade der aanneeming* aan den doop voorafgaan, welke genade niet slechts van een halve zaligheid de oorzaak is, maar de volkomene zaligheid zelve aanbrengt, die vervolgens door den doop bevestigd wordt“ (Calv. Opera. T. VII, 619, 676). In ons Doopsformulier wordt dan ook in het Dankgebed na den doop, God gedankt, dat „Hij ons en onze kinderen tot zijne kinderen aangenomen heeft“. Zelfs voegt ons Doopsformulier, om elk misverstand af te snijden, alsof deze „aanneeming“ eerst op later leeftijd geschieden zou wanneer het kind tot bewustzijn zou gekomen zijn, er aan toe, dat onze kinderen, gelijk *ze zonder hun weten* in Adam der verdorvenis deelschacht werden, *alsoo d. i.* zonder hun weten in Christus wederom tot genade worden aangenomen. En de Gereformeerde Kerken ook buiten ons vaderland hebben hierover nooit anders gedacht. De belijdenis der Hongaarsche Kerken zegt met zoovele woorden, dat „de gewoonte om de kinderen te doopen van de tijden der Apostelen af in de Kerk gebruikelijk is geweest, opdat we allerminst er aan zouden twijfelen, of God de Heere verzegelt door dit zegel, dat hun medegedeeld wordt, aan de kinderen, die Hij van eeuwigheid af uitverkoren heeft, de eeuwige aanneeming tot kinderen, hetzij dat ze vroeg komen te sterven, hetzij dat ze tot den leeftijd komen, waarin ze waarachtige vruchten des geloofs voortbrengen, door God n. l. krachtig geroepen op dien tijd en dat oogenblik, die Hem behaagt.

En even zeker is, dat ook de tweede weldaad, die de Doop ons verzegelt, n. l. de afwasching der zonden, door Christus' bloed aan de kinderen des Verbonds (hier in eigenlijken zin bedoeld) geschonken is. Ook hierover kan, voor wie aan de belijdenis onzer Kerk vasthoudt, geen twijfel bestaan. In onze geloofsbelijdenis wordt uitdrukkelijk gezegd, als grond voor den kinderdoop, dat „Christus zijn bloed niet minder vergoten heeft om de kinderkens der geloofgenooten te wassen dan Hij dit gedaan heeft voor de volwassenen“. Wanneer hierna toegevoegd wordt: „dat zij daarom het teken behooren te ontvangen en het Sacrament van wat Christus voor hen *gedaan heeft*“, dan blijkt daaruit, dat onze Belijdenis ook hier niet spreekt van een toekomstige weldaad, die hun eerst later zal geschonken worden, maar van een weldaad die hun reeds geschonken is. In het dankgebed na den Doop wordt dan ook gedacht, dat „God ons en onzen kinderen door het bloed van Jezus Christus al onze zonden *vergeven heeft*“. En evenzoo verklaart onze Catechismus, dat „aan de kinderen niet minder dan aan de volwassenen de verlossing van de zonden door Christus bloed toegezegd wordt“. Onze Catechismus verwijst hiervoor naar Matth. 19: 14, d. w. z., naar het bekende woord van Christus: „laet af van de kinderkens en verhindert hen niet tot mij te komen, want derzaken is het Koninkrijk der hemelen“. En volkomen terecht. Want wat Christus hiermede uitspreekt, is niet anders dan dat Hij niet alleen de Heiland en Verlosser van volwassenen, maar ook van de kinderen is. En waar Hij zijn bloed heeft vergoten voor de „zinnen“, voor de schapen, die de Vader hem gegeven heeft, daar heeft Hij dit ook voor de kinderen gedaan. De verlossing door Christus' bloed is daarom ook aan hen geschonken. Want Christus heeft door zijn bloed de gemeente gekocht, en tot die gemeente behooren ook de kinderen der geloofgenooten.

En ook wat de derde weldaad betreft, die de doop ons verzegelt, n. l. dat „de Heilige Geest in ons wonen en ons tot lidmaten van Christus heiligen wil“, gelijk ons Doopsformulier het uitdrukt, verklaart onze Kerk even beslist, dat dit evenzeer aan de kinderen toekomt. Als grond voor den kinderdoop toch geeft onze Catechismus op, dat „de Heilige Geest, die het geloof werkt, niet minder aan de kinderen dan aan de volwassenen toegezegd is“ en beroept zich daarvoor terecht op de belofte bij de uitstorting van den Heiligen Geest op den Pinksterdag geschonken: „want u komt de belofte des Heiligen Geestes toe en uwe kinderen“ (Hand. 2: 39). In het dankgebed na den Doop dankt onze Kerk dan ook God, dat „Hij ons en onze kinderen door den Heiligen Geest tot lidmaten van zijn eeniggeboren Zoon gemaakt heeft“. De inlijving in Christus' lichaam geschiedt alleen door den Heiligen Geest. Hij is het, die ons alleen tot lidmaten van Christus heiligen kan. Die in-

door Zijn naam des heiligen
of ledig
en, dan
grootte
waarp
krachten
kinderen
treft, die
de Vader
genade
en erf-
het vast,
op, dat
geschon-
rods aan
rigen en
kinderen
opricht
zijn tot
n. 17: 3)
Israel de
kinderen.
na den
kinderen
jaar gaat
t dit zoo
n: „der-
made der
in, welke
zaligheid
en zalig-
ons door
Opera.
ormulier
na den
en onze
enomen
r, omelk
aanne-
den zou
ekomen
p, gelijk
verdoe-
zonder
t gena-
Gerefor-
derland
gedacht.
ten zegt
woonte
de tijden
uikelijk
an zou-
erzegt
wordt.
gheid
seeming
komen
leeftijd
ten des
kracht-
oogen-
tweede
elt, al-
ristus“
s (hier
ken is.
belij-
twijfel
dt uit-
der-
ninder
geloof
a heeft
ieraan
u het
Sacra-
daan
ijden
nstige
onken
reeds
a den
„God
bloed
geven
echis-
inder
g van
ezeg
hier-
het
f van
t tot
het
men
uit-
niet
vol-
men
is, of
voor
ader
dit
los-
ook
heeft
en kin-
reft,
ilge
aten
ops-
Cerk
kin-
der-
dat
rkt,
de
dich
uit-
den
omt
en
het
nze
ze
tot
ge-
us'
id-
in-

lijving nu geschiedt door de wedergeboorte. En waar de doop daarom het „bad der wedergeboorte“ en der vernieuwing des Heiligen Geestes“ heet (Tit. 3: 5), daar zou de doop niet aan onze kinderen bedienend mogen worden, wanneer de belofte van den Heiligen Geest, die alleen ons wederbaren en vernieuwen kan, niet evenzoo aan hen als aan de volwassenen geschonken was.

Of de vervulling van deze belofte bij elk uitverkoren kind, — want daarvan is natuurlijk alleen hier sprake, — daarom reeds in de allervroegste jeugd, terstond na de geboorte, geschiedt en dus aan den doop voorafgaat, is een vraag, waarop onze Gereformeerde Kerken nooit een beslist antwoord hebben gegeven. Bij de eerste en tweede weldaad, die de Doop ons verzegt, is dit wel zoo. De aanneming tot kinderen Gods is van eeuwigheid, rust in het raadsbesluit Gods en kan daarom bij den doop als reeds geschonken hun verzegeld worden. Evenzoo is het ook met de verlossing door Christus bloed, want Christus heeft zijn bloed op Golgotha niet alleen voor de volwassenen, maar ook voor de kinderen vergoten, en ook dit offer van Golgotha gaat dus aan hun doop vooraf.

Maar bij de laatste weldaad: de wedergeboorte door den Heiligen Geest, waren onze Kerken altoos huiverig, hiervoor een bepaald tijdstip vast te stellen. In den Consensus van Zurich en in de Westminsterse Confessie wordt dan ook uitdrukkelijk gezegd, gelijk we aantoonen, dat de wedergeboorte geschiedt kan vóór, onder of na den doop. De Heilige Geest baart ons weder, waar en wanneer Hij wil. En waar de Heilige Schrift ons desaanvaande geen vasten regel geeft, daar hebben wij niet het recht een stellige uitspraak te doen. De zekerheid der belofte, die in den Doop ons verzegeld wordt, licht echter hier niet in het minst onder. Want voor elk uitverkoren kind vervult God de Heere zeker op zijn tijd de belofte, dat Hij het den Heiligen Geest schenken en door dien Geest wederbaren zal. En het is die belofte, die door den Doop aan onze kinderen bezegeld wordt.

Maar even beslist als onze Gereformeerde Kerken de „rijmakt Gods“ op dit punt hebben gehandhaafd, hebben ze ook beliden op grond van Gods Woord, dat deze wedergeboorte aan de kinderen des Verbonds reeds van moeders lijf af geschonken worden kan en ook, wanneer het God den Heere alzo behaagt, geschonken wordt. Dat de wedergeboorte alleen kan gewerkt worden door het Woord/Gods, zoals de Wederdoopers beweerden, waarom zij van een wedergeboorte bij kleine kinderen niets weten wilden, daar deze voor de prediking van het Woord nog niet vatbaar zijn, is daarom steeds zoo stellig en beslist mogelijk door onze Gereformeerde Kerken weersproken. Bij volwassenen moge het in den regel waar zijn, dat de wederbarende werking des Heiligen Geestes de prediking van het Woord vergezelt, maar dit geldt niet voor de kleine kinderen, die het Woord nog niet hooren kunnen. De Heilige Geest is nooit in dien zin aan het Woord gebonden, alsof Hij buiten het Woord om ons niet wederbaren kan. Het voorbeeld, dat hier beslist, en waarop onze Kerken dan ook steeds in haar strijd met de Wederdoopers gewezen hebben, is dat van Johannes den Dooper, die immers reeds van moeders lijf af met den Heiligen Geest vervuld is geweest.

Dr. H. H. K.

Voor Kootwils scholen.

In hartelijken dank ontvangen van den heer H. B. Meinsma te Paesens 1.
Da. J. H. HOUTZAGERS, Voorzitter.

Leestafel.

1. J. C. AALDERS, V.D.M. bij de Gereform. Kerk van BETHOUM. VERUITWENDING ONZE KERKEN? — J. H. Kok — 1916 — Kampen.

Naar aanleiding van de brochure: IN HET LIEFDE ROEPING VAN DS. J. C. SIKKEL EN NA ER EN STAAT VAN PROF. DR. H. VISSCHER heeft DS. AALDERS, de jongere broer van onzen Oud-Tenamenikus AALDERS, gemeend bovenstaande vraag te moeten beantwoorden.

Dat antwoord heeft hij gegeven in een referaat gehouden op 'n samenkomst van de Frieseche Vereniging van Predikanten der Gereformeerde Kerken in Nederland, op den 27sten September 1916 te Leeuwarden.

Op uitdrukkelijk verzoek der Vereniging is dit referaat thans uitgegeven, en 't ligt hier als brochure voor uijl.

Dat DS. AALDERS de vraag, die hij als titel nam voor deze brochure, meende te moeten beantwoorden, vond hierin zijn oorzaak, dat hem verzocht was op de Leeuwarder vergadering het onderwerp in te leiden: „Dienen er ook middelen aangewend, en welke tegen het veruitwendingsproces, dat onze Kerken bedreigt?“

Op de vraag, of het gevaar van veruitwendiging ons kerkelijk leven bedreigt, meent DS. AALDERS een bevestigend antwoord te moeten geven.

Tot de verschijnselen die op dit dreigend gevaar wijzen, rekent hij dan een viertal: verlaauwing van liefde voor den strijd der beginselen, daling in ernst van den levenstoon, afname van het spreken over heilige dingen, schaarschte van personen voor het ambt.

Als oorzaken daarvan noemt hij tweerlei. Ten eerste, dat door de toepassing van het gereformeerde beginsel der Gemeene Gratie, het Gereformeerde volk gaandeweg meer in aanraking is gekomen met de wereld en de cultuur, waaruit dan, met name voor het jongere geslacht, het gevaar van wereldgeestigheid ontstaat. Ten tweede, dat wel eens wat eenzijdig nadruk is gelegd op het objectief-verstandelijke in de Waarde Gods en anderzijds op het Verbondmatig-wettelijke in het Kerkelijk leven.

En wat de middelen betreft, die tegen het dreigende gevaar der veruitwendiging moeten aangewend, verwijst hij naar bekeering, verootmoediging en gebed, doch verwerpt alle buitengewone middelen, die op Methodistische zijpaden of in Pietistische wateren zouden

voeren. „In prediking, huisbezoek en catechetisch onderwijs moet op het dreigend gevaar gewezen en er tegen gewaarschuwd, waarbij vooral rekening is te houden met teeder-verbondmatige leiding van de enkele zielen en de Waarheid Gods naar elch des tijds pædagogisch en psychologisch geschikt dient te worden toegepast op hart en leven.“

„De Frieseche Vereniging van Predikanten der Gereformeerde Kerken in Nederland“ heeft aanspraak op dank, dat zij den referaat verzocht heeft zijn referaat, op haar middag-samenkomst gehouden, uit te geven.

AALDERS heeft daarin werk geleverd dat, om zijn hoedanigheid, een langer bestaan dan van een halven dag verdient.

De methode om tot beantwoording zijner vraag te komen, dankt ook mij zoo al niet de eenig wenschelijke, dan toch de voor hem eenig mogelijke.

Hoe wenschelijk het ook ware, nu, niet bij mannen als SIKKEL en anderen, die de zuivere Gereformeerde beginselen liefhebben en haar toepassing zoowel op kerkelijk gebied als op ieder levensterrein ernstig zoeken, maar bij buitenstaanders „het tegenwoordig mode wordt over geestelijke ellende onzer kerken te klagen“, hoe wenschelijk het ook ware, in al onze plaatselijke kerken een onderzoek in te stellen, was die weg om tot zijn doel te komen, voor den referaat om meer dan een reden ondoenlijk.

Wat hij echter wel kon en dan ook gedaan heeft, was eigen, zij het dan ook uiteraad beperkt, ervaring te verkrijken met „enkele contemporaine uitingen van vertrouwde leidsleden onder ons, die zijn overtuiging rechtstreeks of zijdelings staven.“

Daarbij komt, hetgeen trouwens niet anders te verwachten was, in dit referaat AALDERS' trouw aan het Calvinistisch beginsel, zijn hartelijke liefde voor onze Kerken en zijn frische kijk zoo op het leven in het algemeen als in het bijzonder op het kerkelijk leven.

2. FILIPPUS-KALENDER met PREMIE VOOR 1917. — Firma E. P. D'Huy — Middelburg.

Met bijzonder genoegen heb ik kennis gemaakt met dezen Kalender van het GEREFORMEERD TRAKTAAT-GENOOTSCHAP „FILIPPUS“. Het SCHILD geeft een fraaie tekening van „Luther op den rijksdag te Worms“, met aan de beide kanten van het BLOK portretten van LUTHER en CALVIN. Onder dat van LUTHER de tekst Gal. 3: 11b. De rechtvaardige zal uit het geloof leven; onder dat van CALVIN de tekst Rom. 11: 36: Want uit hem, en door hem, en tot hem zijn alle dingen! Hem zij de heerlijkheid in der eeuwigheid! Amen.

Twice, Luther en Calvin typeerende Schriftwoorden.

Het Blok zelf met op het dekblad het LUTHER-LIED:

Een vaste burcht is onze God,
Een toevlucht voor de Zijnen! —

geeft voor elken dag van het jaar een blaadje met tekst en nûdig en treffende verhalen en bijdrachten op den achterkant. De uitleg is duidelijk en gaat gepaard met een hartelijk opbouwend woord.

Zoals reeds uit het Schild blijkt staat deze kalender in het teeken van het vierde eeuwfeest der Kerkhervorming. Den 31sten October van 1917 toch, zal het vierhonderd jaren geleden zijn, dat Maarten Luther 's middags te twaalf uur zijn vijf-en-negentig stellingen aansloeg aan de hoofddeur van de Slotkapel te WITTENBERG.

Wat nu de waarde van den FILIPPUS-KALENDER ditmaal verhoogt is de PREMIE, die er als uitgave van het Geref. Traktaatgenootschap „Filippus“ aan is toegevoegd. Deze Premie is een boek van 173 bladzijden met als titel: „DE KERKHERVORMING GEDENKSCHRIJF bij het vierde eeuwfeest.“ Voor dit Gedenkschrift werden door een vijftal Gereformeerde Theologen bijdragen geleverd.

PROF. DR. H. BAYNIG gaf een ALGEMEEN INLEIDING (p. 3-33); PROF. DR. H. H. KUYPER schreef over LUTHER (p. 35-64); PROF. DR. H. BODMAN over JOHANNES CALVIN (p. 65-97); de bijdrage van DS. LANDWEHR van ROTTERDAM gaat over: DE GESCHIEDENIS VAN DE LUTHERSCHE KERK EN VAN DE GEREFORMEERDE KERKEN IN DE 16e, 17e en 18e EEUW (p. 99-134), en die van DS. RULMANN over REFORMATIE IN DE NEGENTIENDE EEUW (p. 135-173).

Met deze vijf bijdragen vormt dit Gedenkschrift een, voor niet-theologen uitzonderend hulpmiddel om het feit van 31 Oct. 1517 zoo op zichzelf als in zijn gevolgen te verstaan.

Onze christelijke onderwijzers vinden er alles in wat zij noodig hebben om met hun leerlingen straks dat feit te herdenken.

Voor predikanten is het een handig en, wijl met raakkennis geschreven, betrouwbaar compendium om, zoo noodig, tegen 31 Oct. aan hun historicus weer op te frischen.

3. DE MACEDOONIER Zendingstijdschrift. Redactie: DR. DIJKSTRA, DR. BARKER en DS. D. K. WIELENDA. Uitgave van de Firma Bouman en Venema. Groningen.

Het NOVEMBER Nr. opent met een in druk vastgelegde lezing: BEARBEIDING VAN HET OUBEREK TERREIN, door DS. D. BARKER van DIJKJAKARFA, gehouden op de Zendingconferentie in Aug. 11 te BANDONG. DS. D. K. WIELENDA te PAPIET behandelde er, voor Zendingstudiekringen, onder den hoofdtitel: DE ZENDING VAN DE GEREFORMEERDE KERKEN: SORMIA, en wel bepaaldelijk de HISTORIE. DS. DIJKSTRA geeft in zijn rubriek: „UIT MIJN CAMERA“ als steeds zijn interessante opmerkingen naar aanleiding wat zich op zendingengebied voordoet.

G.

Uit de Pers.

In het Kerkblad voor de Gereformeerde Kerken van Haarlem en Omstreken schrijft DS. Kok van Velsen het volgende over een „misstand“, die in onze Kerken voorkomt:

De gemeente is vacant. 's Zaterdag komt een predikant om op beroep te preken. De ontmoeting aan 't station is allerhartelijkst. 's Is of 't twee ouwe vrienden zijn, die elkander al jaren kennen.

„Wat ben je toch met sommige menschen gauw op je gemak“, merkt DS. op. 's Zondags is hij in spanning, maar 't loopt alles goed af. De beste preek van 't jaar is meegenomen, en wordt met vuur en kracht stempelend voorgedragen. Dan in de kunsistorie: „Wat hebt u hier een moole en gezellige kerk. En wat spreekt ze makkelijk. En wat zitten de menschen flink te luisteren. 's Is een genot om hier te spreken.“ Aan den kerkeraad is geen woord ontstaan. De gemeente is immers vacant.

Zeer vriendelijk is 't afscheid, en gezellig pratend gaat 't naar huis. 's Middags wandelen. „Wa een mooi dorp“, roept DS. uit. Elke dorpsbewoner krijgt een lief knikje, en een „goeden dag“.

Ginds staat de pastorie.

„Dat moole, groote huis!“ 's Is toch niet waar!“ Heusch, domine.

„Konnen we er niet eens even ingaan!“ Zeker, zeker.

„Dit zal wel de studeerkamer zijn! Wat een prachtige kamer! Wil je wel gelooven, dat je hier goede

preken moet maken! Als je hier eenmaal zit te werken, wil je niet meer weg! Naa, dat is een verschil met mijn studeerkamer!“

Ouderling luistert met dubbele ooren. De gemeente is immers vacant.

„Den volgenden dag al vroeg naar 't station.“

„Wat heb ik hier een heerlijk dag doorgebracht! Wat heb je toch een verschil in menschen! Soms kan je naar den Maandag verlangen. En hier de dag is omgevlogen.“

Bij mij in de gemeente zijn 't heel andere menschen.

Nu dat! Ook aan de andere broeders mijn hartelijke groeten!“

Na twee dagen een brief van DS. Nogmaals vriendelijk dank voor de allerhartelijkste ontvangst. Zelden zoo aangenaam ergens geweest. Niet gauw zal ik den Zondag vergeten, bij u doorgebracht.

De kerkeraad is zeer voldaan. „En hij komt ook zeker, als wij hem beroepen. Dan kon je wel aan hem merken!“

Beroep wordt uitgebracht en persoonlijk gaan twee broeders den beroepsbrief brengen. Dat is altijd wel aardig!

„We spreken van een beroep uitlokken“, en van „beroepsjagers“. Dergelijke dingen, we behoeven 't niet te verbloemen, gebeuren wel eens. Maar toen ik na mijn candidaats-examen gedurende twee jaar elken Zondag voor een andere gemeente optrad, bemerkte ik, dat dergelijke dingen maar al te vaak voorkwamen. Droeflijk vaak. „We dachten stellig, dat hij kwam. Hij had ons zooveel goed gegeven enz., hoe vaak heb ik dat niet moeten hooren. Nu ligt hier voor een predikant een groote verleiding, en ik wil allerminst uit de hoogte mijn spreking afzeggen, over zulk een gedrag uitspreken. Maar mijn alle beschiedendheid zij 't toch gezegd: niet alle predikanten gaan hier vrij uit. 's Heb wel eens oudere collega's met verontwaardiging over dat jagen naar beroepen hooren spreken. En zoolang we nog telkens moeten spreken over 't „uitgelokt zijn“ van een beroep, blijkt, dat dit evel nog niet is weggenomen; en waarom zouden we alleen over onze zonden in deze fluisteren? Zoolang die zonden voortwoekeren, mogen ze, ons predikanten tot schaamte, ook wel eens openlijk genoemd worden. Nogmaals: een predikant, die een „beroepsjager“ is, staat in dit opzicht schuldig voor God. Naar een beroep jagen is allerminst jagen naar het wit.“

Geluklijk, gelukkig dat er ook talrijke predikanten zijn, die eerlijk en rondweg zeggen beroep me maar niet, want ik zal toch hoogstwaarschijnlijk niet komen. Dat zijn predikanten naar mijn hart. Voor zulken heb ik hooge schting, ook al zie 't hun naam maar weinig in de rubriek „Kerknieuws“.

Maar nu wat aanvat 't beroepen uitlokken.

Aan wien de schuld?

Aan den predikant?

Aan hem alleen?

We gaan nu even een kijkje nemen in de gemeente waar de beroepen DS. staat. 't Beroep is thuisgebracht. Iets zal hij er over denken. Op den kerkeraad deelt hij 't mede en wordt hartelijk gelukgewenscht.

„Neen, domine gaat toch niet weg? We kunnen hem hier nog niet missen.“

De kerk zeer ernstig, trekt de schouders op.

De gemeente is bang, dat ze haar predikant zal kwijt raken. De pastorie wordt bestormd. Reeds zijn bijna de drie weken verlopen. Nog geen beslissing.

Daar is 't de laatste dag. Heel de gemeente in spanning. „Hij bedankt. De gemeente bij.“

De kerkeraad komt bijeen onder den leeraar. Weet je wat we moeten doen? Hij heeft nu voor 100 n mooi beroep bedankt, hij offert zooveel voor ons op. Nu moeten wij toonen dat we 't op zijn stellen: laten we nu zijn tractement met f 200 verhoogen.

Ondertusschen trekken leden van de meisjesvereniging de gemeente door. Flink wordt getekend op de lijst voor 't cadeau.

Dit beroep heeft dus 't gevolg: een tractementsverhooging van f 200 plus een moole schriftafel.

Aan wien de schuld?

Aan den predikant.

Maar niet, heelemaal niet, aan de gemeente zelf? Gemeente, leid uw predikant niet in verzoeking! Waarvoor een groote misstand zal weggenomen zijn?

Hierdoor, dat men niet 't tractement van een predikant gaat verhoogen, als hij voor een beroep bedankt heeft.

Hierdoor, dat men de groote van 't tractement niet laat afhangen van 't aantal beroepen, dat de leeraar krijgt. Dat is mijn inzien een groote fout in 't algemeen wil de waardering, die liefde voor een predikant wel eens op en neer gaan met 't aantal op hem uitgebrachte beroepen. Als hij veel beroepen ontvangt: we hebben toch een besten domine, ja, als zooveel gemeenten hem hebben willen, dan moet 't haast wel. Meermalen heb ik iemand hooren zeggen: „Ik mag 't wel, dat onze domine veel beroepen krijgt.“ 't Is altijd een heele eervoor hem, en ook voor ons.“ O, wat een zelfrecht! Ginds komt de gemeente bijeen. Met gebed wordt aangevangen, gevraagd om de leiding des Heiligen Geestes. Menschen zitten er, die midden uit hun werk zijn geloopt. 't Geelt toch immers zulk een belangrijke zaak! Met dankgebed wordt gevondigd of God 't hart van den dienaar neige en hem tot ons overbrengt.

's Avonds buigen Godvreezende gemeenschappen de knieën, en smeken in huiselijken kring nogmaals om de overkomst van den beroepen Herder en Leeraar.

Mag dat al's nu alleen maar als middel dienen, waardoor een predikant tot meerder eer en heerlijkheid komt? Als middel dienen, waardoor de ijdelheid van een gemeente gestreeld wordt? 't Uithangen van een beroep is toch niet een spelletje.

Wat ik dus zeggen wil: Gemeente, waardeer, heb uw predikant lief, als hij met heilige ernst zijn taak verricht, als hij de gemeente door zijn prediking sticht en bouwt, als hij door leer en voorbeeld alles doet wat een Herder en Leeraar betaamt. Kerkeraad, verhoof 't tractement niet, verhoof 't zoo spoedig als ge kunt, indien 't noodig is. Laat uw liefde, laat uw waardering niet afhangen van 't aantal malen, dat de naam van uw predikant in de courant staat.

Leidt u v predikant niet in verzoeking.

Al is het beed wellicht iets te fel belicht, toch is het goed, dat op zulke dingen gewezen wordt. Ook zulke „kleine vossen“ dienen uit den wijngaard des Heeren verjaagd te worden.

Officiële Berichten.

Vrije Universiteit.

Men schrijft ons uit Giesendam.

Maandag hadden wij het voorrecht Prof. Groshede te hooren die in het belang der Vrije Universiteit de noodzakelijkheid van het Hooger Onderwijs op Gereformeerden grondslag aantoonde.

Jaren, jaren lang — het werd met een historisch overzicht aangehouden — was het Hooger onderwijs aan onze Universiteiten buiten onze beginselen ja daartegenin gegrepen.

Thans staat de Vrije Universiteit op Gereformeerden grondslag in het midden der beweging, omdat zij recht laat wederbaren aan de belijdenis dat alles van en tot God is en moet zijn.

Krachtig werd daarom bepleit het goed recht om te rekenen op den steun en de liefde van allen, die de Gereformeerde beginselen belijden.

Hat blijkt wel dat dit beroep niet te vergeefs is.

Het aantal begunstigers, reeds belangrijk vermeerderd, neemt nog gaandeweg toe.

Ook heeft men hier een oog voor de noodzakelijkheid om jonge mannen financieel te steunen bij hunne studien.

Daarom wordt hier krachtig gewerkt voor het Studenten-Studiefonds. Alleen uit Ottoland werd bijeengebracht een som van f 10,— contributie en f 16,— giften voor dit fonds.

Moge dit goede voorbeeld navolging vinden. Het aantal oud-studenten van de Vrije Universiteit is wel zoo groot, dat het niet moeilijk zou wezen om alleen uit het Studenten-Studiefonds de kosten van het studiefonds der Vrije Universiteit te voldoen.

Buitenland.

Duitschland. De Gemeenschappen en de oorlog.

Bekend is het, dat vele belijders des Heeren in Duitschland, die in de landkerken geen bevrediging vinden van hunne godsdienstige behoeften, „Gemeenschappen“, opgericht hebben, zonder zich van de landkerk los te maken. De Voorzitter van het Duitseche Gemeenschapsverband schreef het volgende aan zijn leden:

„Dat er nood is, ontkenk niemand. Onze dappere krijgslieden aan het front, ons volk, dat te huis bleef, is in gevaar. Onze vijanden hebben het plan, ons uit te hongeren, niet opgegeven. Zij zijn besloten ons te vernietigen.“

En echter hen staat nog een erger, machtiger vijand. „Groote macht en veel list is zijn gruwzaam wapenrusting. En aan zijn list is het toe te schrijven, dat een geest van moedeloosheid en onverschilligheid in ons volk zoekt in te dringen. Wie thans vrede zoekt tot elken prijs, is verblind en bedenkt niet, dat hij van den regen in den drop komt, als zijn wensch in vervulling gaat. Wij weten dat onze Heere Jezus Christus den Satan overwonnen heeft. Hij kan ook ons Duitsch vaderland redden. Hij alleen. Dat ons volk dat niet erkent, is zijn ongeluk. Christenen rekenen met God en niet Jezus. De Heiland zegt: „Uw hart worde niet ontroerd; glijden geloof in God, geloof ook in Mij. Zeker buigen wij diep onder onze en onzes volks schuld, maar dit zal ons niet verhinderen, dag en nacht God aan te roepen om kracht, moed en geduld, ten einde vol te houden tot een beslissende overwinning over al onze vijanden behaald is. Wij willen een muur rondom ons volk zijn.“

Wij treuren om onze verloren zendingavelden en koloniën. Zij branden op ons hart. En toch gelooven wij, dat God voor ons Duitschers nog een groote taak weggelegd heeft, en wij willen ons bereid houden, om die ter hand te nemen wanneer de tijd daarvoor gekomen is.“

Ten slotte staat er in dat stuk een vermaning om te bidden voor de redding van Duitschland en zijne koloniën en verbonden volken; voor den Keizer en de verbonden vorsten, voor den rijkskanselier en de overheid in het vaderland en de eette gebieden, voor leger en vloot, voor verbanning van den geest van leugen, van zelfucht, van den Mammon, dien men in de vijanden veroordeelt, ook uit het eigen vaderland.

Het is duidelijk, dat de Gemeenschappen zich niet los gevoelen van het vaderland, maar dat zij in de vreeselijke tijden die Duitschland doorkleeft, den nood van land en volk voor den troon der genade brengen.

Gemengd Nieuws.

Een afscheidsgrout van de Indische kerk aan de verdreven Duitseche zendingen. In de Indian Daily News vindt men het volgende als afscheidsgrout aan de Duitseche zendingen, die door de Engelsche regering uit Indië verdreven werden.

De Duitsechers zijn op het oogenlijk in Grand Hotel loepeeren, zijn, wat het uiterlijk aangaat, een onbeduidende, hoogst oninteressante groep. Zij komen, naar wij meenen, uit Birma en eenige kennelijk uit de wildernis van dit land, waar zij zich gewent hebben in slaapprocken en nachtklanken rond te loopen. Sommigen van hen behooren tot de klassen der zendeelingen, er zijn een aantal vrouwen en kinderen bij, over het geheel een niet zeer aantrekkelijk gezelschap, maar niet eenige goed uitzienende exemplaren er onder.

Zij schijnen binnens met het oog op de hongertijden die hun wachten, als zij door Holland naar Duitschland gereisd zijn, waar zij oorlogsbrood en aardappelen met worst, en van het laatste niet te veel, te verwachten hebben.“ Voorts worden deze zendingen mannen genoemd die volgens hun inzicht „goed en rechtchapen“ gearheid hebben. Zij worden beklaagd wijl de meesten in hun vaderland geen betrekking zullen kunnen krijgen, omdat zij daarvoor te oud zijn. Maar daaraan is niets te doen, zij moeten met anderen liden om de zonden van hun Keizer. En zoo gaat het stuk voort met het smalen van menschen die himne zielen overgaven voor den arbeid, voor de komst van het Koninkrijk Gods, en die nu tot hunsmart moeten gaan worden, dat zij uit het vaderland verdreven zijn.

Daarboe beeft hij ook de middelen! Wanneer hij nu ook voor het oogenblik aan eene natie de eer ontneemt, den fakkel van het Evangelie aan de heidenen te brengen, dan is daarin niets dat ons kan verwonderen, wanneer het een volk geldt, dat de wereld in bloed en vuur ge ompeeld en alle menscheijke wetten met de voeten getreden heeft.

De Duitseche Christenen zullen daarin de onveranderlijke wet van de... nationale saamhoorheid bepeuren. Wie kan zich daarover verwonderen? Wij kunnen het niet anders dan betreuren, dat zulk een geest zich ook bij belijders des Heeren openbaart. Gelukkig dat er ook Engelsche christenen gevonden worden, die het betreuren dat Duitseche zendingen die zich geheel correct gedragen, uit de koloniën waarin zij met veel zegen arbeidden, met geweld verdreven zijn.

WIRCKEL.

Voor Kinderen.

AAN VRAGERS.

Onze lezeres M. C. v. d. V. te A. schrijft: „Zou u zoo vriendelijk willen zijn en de volgende vraag in de vragenbus beantwoorden. Het verleden deelwoord van het werkwoord kunnen is dat: „gekund hadden“ of „gekunnen“

hadden“. Onlangs hoorde ik een spreker zeggen: „zij hadden zich wel willen verstoppen als zij het maar gekunnen hadden.“

Dit klonk mij zeer leelijk.

Maar de spreker zei dat het goed was. Nu heb ik Van Dalen en De Vries en Te Winkel nagezien en die beiden spreken van „gekund hadden“. Kan het nu toch ook nog anders?“

Deze schijnbaar zoo eenvoudige vraag houdt echter zoo veel in, dat er gemakkelijk met het antwoord een drie Herauten waren te vullen. Die zijn echter niet beschikbaar. Enkele opmerkingen kunnen hier plaats vinden.

Een zinsbouw als voorkomt in: „Ik heb hem zien komen“.

„Hij heeft het niet kunnen schrijven“, komen in enkele Noordsche talen o. a. in de onze voor, en zijn niet gemakkelijk te verklaren, althans niet voor jeugdigen.

Een aantal werkwoorden leent er zich toe om als hulpwoorden dienst te doen, bijv.: Wij hebben hem zien vertrekken. Hij heeft niet willen komen. Zij hadden het niet mogen doen.

In deze drie zinnen zijn de woorden zien, willen en mogen hulpwoorden. Zulke hulpwoorden hebben niet alle vormen. Zoo bijv. doet de onbepaalde wijs ook dienst als verleden deelwoord.

Zoo zegt „men“: Hij heeft willen „komen“, maar zij hebben niet gewild.

Onze geachte lezeres ziet nu zelf wel, dat de vraag in deze afdeeling niet grondig kan behandeld worden. Daarom bepalen we ons tot den raad: houd u, wat de uitgangen betreft, aan het gebruik bij beschaffen dat ook de door u genoemde taalgeleerden volgen. Schrijf dus: gekund, gemooten hadden enz. De vraag of het ook anders kan moeten we hier laten rusten.

Onze lezer P. heeft altijd gehoord, dat Noach drie zonen had, wier namen in volgorde zijn: Sem, Cham en Japhet. Zoo staat het ook in den Bijbel. Maar nu heeft P. gelezen dat de volgorde naar leeftijd moet wezen: Japhet, Sem, Cham.

Wat is nu juist vraagst, en waarom wordt in den Bijbel niet de gewone volgorde gegeven? Naar wij meenen is dezelfde vraag reeds behandeld eenige jaren geleden. Doch de lezers wisselen, en daarom volge hier een kort antwoord:

In onzen Bijbel heeft het woord „kleinste“ soms de betekenis van „jongste“. Zoo bijv. als Gideon zegt, dat hij de kleinste is in zijns vaders huis, dat beduidt de jongste. Evenzoo kan de „grootste“ de „oudste“ beteekenen.

Nu lezen we in Gen. 9: 24:

En Noach ontwaakte van zijnen wijn. En hij merkte, wat zijn kleinste zoon hem gedaan had.

Uit vs 22 blijkt wie de kleinste zoon was, nl. Cham.

Cham is dus de jongste zoon.

Voorts staat in Gen. 10: 1:

Voorts zijn Sem (zonen) geboren; deze is ook de vader aller zonen van Heber; broeder van Japheth, den grootste.

Hieruit blijkt dus dat Japhet de oudste was. Dat Mozes een andere volgorde koos dan die der jaren, is zeer begrijpelijk.

Uit Sem sproot het Joodsche volk, het volk des Heeren. Met volken uit Sem als de Arabieren en de inwoners van Mesopotamie had Israel veel omgang. Sem ging dus voorop.

Daarna kwamen Cham's nakomelingen als de Egyptenaren, Kanaaniëten e. a. Ook met hen stonden de Israelieten dikwijls in nauwe betrekking. Van zelf volgde dus Cham op Sem.

Met Japhat's nakomelingen, de volkeren van Europa, zoals de Grieken, kreeg Israel eerst omgang in de tijden dicht voor Christus' geboorte. Japhet was den Joden nagenoeg vreemd. Vandaar wordt hij het laatst genoemd.

Onlangs las ik in een Zendingblad voor de jeugd een vers dat ik niet goed begriep. Het spreekt over de heidenen. Wilt u het verklaren? Het luidt zoo:

Zij meenen nog dat Brama De wereld heeft gemaakt, En denken, dat hun Siwa Steeds van vernielzucht blaakt, Of dat door Vishnoe's krachten De wereld blijft bestaan, Zoodat zij heil verwachten Van hunner goden daan.

De drie namen in dit vers verplaatsen ons naar Voor-Indië of Hindostan, waar de goden Brama, Vishnoe en Siwa door miljoenen worden aangebeden. Deze drie namen worden vaak genoemd Trimoeiti of Drieenheid. Zij gelijkt echter in het minst niet op de christelijke Drieenheid, en bewijst alleen, dat ook in het Heidendom nog flauwe sporen van de waarheid zijn overgebleven.

Brama, de opperste, is de schepper van 't heelal. Vishnoe is de onderhouder, die wordt afgebeeld als staande op een slang die hij vertereet, wat ook weer herinnert aan hetgeen de Schrift leert. Siwa is de verwoester of verderver.

Dit is wat het vers ons over de drie goden wil mededeelen.

BRIEFWISSELING.

K. te A. Zoo mogelijk komen uw vragen eerlang aan de beurt.

G. te D. Uw vragen ontvangen. In deze afdeeling zal het kwalijk gaan, wel elders.

HOOGENDIJK.

Ingezonden Stukken.

(Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie).

Evangelisatie en Christelijke Volksbibliotheken.

Inzonderheid in Friesland Zuid-Oosthoek heeft de jarenlange prediking van het modernisme groote godsdienstige en zedelijke verwoestingen aangericht. 't Ongeloof heeft er den bodem toebereid voor het socialisme, dat nergens zoo veel tiert als in deze streken, en het materialisme gaat er hand aan hand met den zinuelianisme. De publieke ontheilving van den Zondag soewel in kleinere als in grotere dorpen is ergerlijk. De dag des Heeren is alledwegen de dag voor uitvoeringen, politieke demonstraties en feesten.

In deze streken is het werk der Evangelisatie meer dan ergens elders noodzakelijk. Welnu, daar wordt ook reeds sinds jaren Evangelisatie-arbeid verricht namens de classis Heerenveen der Geref. Kerken, welke hierin gesteund wordt door al Frielandse kerken en door vele christenen in ons gansche land. Er bevinden zich op ons Evangelisatie-terrein vijf kerken, die gesubsidieerd worden voor den dienst des